

- інтересів старшокласників: дис. ... канд. пед. наук / О. О. Гребеннікова. – Великий Новгород, 2005. – 181 с.
5. Гребеннікова О. О. Проектна діяльність старшокласників: вподобання, мотиви, форми організації / О. О. Гребеннікова // Вчені записки інституту безперервної педагогічної освіти. – Великий Новгород, 2004. – Вип. 6. – Кн. 2. – С. 27–41.
 6. Кочетунова М. Метод проектів у навчанні іноземної мови: теорія і практика [Електронний ресурс] / М. Кочетунова. – Режим доступу: <http://orus.slavica.otg/node/235>
 7. Педагогічний енциклопедичний словник / гол. ред. Б. М. Бім-Бад. – М.: Велика Російська енциклопедія, 2002. – 528 с.
 8. Полат Є. С. Метод проектів на уроках іноземної мови / Є. С. Полат // Іноземні мови в школі. – 2000. – № 2. – С. 31–36.
 9. Полат Є. С. нові педагогічні та інформаційні технології в системі освіти / Є. С. Полат. – М.: Академія, 2003. – 272 с.

*Олександр Долгов,
Олена Сивак*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ УМОВИ РЕЙТИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТАРШОКЛАСНИКІВ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ

Доктрина розвитку системи освіти в Україні передбачає гуманізацію навчального процесу, особистісно орієнтований підхід і нову систему оцінювання навчальних досягнень учнів, а це спонукало багатьох педагогів по-новому віднестись до своєї професійної діяльності. Адже школа на рубежі століть повинна не тільки дати учням певний обсяг знань і умінь, а й сформувати особистість, здатну творчо мислити, приймати самостійні рішення, виробити власну життєву позицію, вміння пристосовуватися до умов життя.

З огляду на вищезазначене метою статті є розкриття організаційно-методичних умов оцінювання процесу та результатів навчання старшокласників на уроках технологій.

У дидактичних дослідженнях А. М. Алексюка, В. П. Беспалька, А. М. Бойко, В. К. Буряка, О. С. Гохберга, В. С. Данюшенкова, І. С. Дмитрика, В. І. Євдокимова, Т. С. Назарової, В. І. Лозової, В. М. Монахова, В. Ф. Паламарчук, І. Ф. Прокопенка та інших з'ясовується, що технологія навчання у широкому розумінні – це галузь знань, зумовлена метою і завданнями, а також закономірностями побудови, реалізації й оцінки всього навчального процесу; у вузькому значенні – це дидактичне організовані способи засвоєння конкретного

навчального матеріалу в рамках певного предмета, теми чи питання.

Як відомо рейтингова технологія оцінювання результатів навчальної діяльності запроваджена у практику закладах вищої та середньої багатьох країн Європи і світу. Так, провідні університети США, Англії, Німеччини, Канади ще наприкінці 50-х років почали перехід на рейтингову систему оцінювання, і це дало високі результати у навчальній діяльності. Розпочався процес переходу на рейтингову систему у вищих навчальних закладах України. З появою нових типів закладів загальної середньої освіти, де проблема контролю набула особливого значення, рейтингова оцінка зацікавила вчителів.

Чітка організація контролю знань учнів сприяє демократизації навчального процесу, його інтенсивності, диференціації навчання.

Праці дидактів і методистів [1, с. 56; 5, с. 178] показали, що для здійснення рейтингового оцінювання необхідні такі умови:

- чітке визначення мети перевірки (контрольної роботи, заліку тощо);
- виділення елементів знань, умінь та навичок, які треба перевіряти;
- складання сигнатури перевірки і визначення порядку виконання дій при перевірці;
- розробка системи контрольних завдань на різних рівнях складності;
- при виконанні кожного завдання визначення елементів знань, що перевіряються та їх вартість;
- визначення у балах вартості кожного завдання (норма балів) на основі вартості кожного елемента знань;
- визначення вартості виконання усієї контрольної роботи (норма балів), як суми вартості кожного завдання.

Педагогічна практика доводить, що одним із головних стимулів навчання учнів є оцінки. Оцінка може викликати бажання вчитися і навпаки. Існуюча оцінка сьогодні не дає уявлення про рівень знань учня, школярів часто не задовольняють оцінки, які вони отримують на уроці. І досить часто причиною невдоволення є суб'єктивність оцінки вчителя, відсутність її мотивації.

Як будь-який вид контролю, рейтинговий контроль виконує три основні функції: навчальну, яка спонукає учнів до систематичної праці, вдосконалює уміння та навички; виховну, яка формує мотив у навчанні, потребу в знаннях; розвивальну, яка активізує пізнавальну діяльність, розвиває пам'ять, мислення, волю, потребу в самоконтролі.

Аналіз літератури [3, с. 115] дозволив констатувати, що рейтингові системи оцінювання навчальної діяльності учнів здебільшого розробляються з урахуванням таких положень:

1. Знання оцінюються за багатобальною шкалою, оцінка «О»

- ставиться уразі їх відсутності.
2. Протягом певного часу, що відводиться на вивчення однієї теми або розділу матеріалу, як правило 10–15 годин (згідно шкільної програми), учень обов'язково повинен отримати певну кількість оцінок за письмове виконання завдань і усні відповіді та додаткові бали.
 3. Оцінка за тему виставляється як середній бал діагностичних зрізів, якщо учень з поважної причини не виконував діагностичну роботу має змогу здати вчителю пропущений матеріал.
 4. Оцінка за чверть є середньоарифметична величина, яка підраховується на основі підсумкового контролю вивчених тем, за контрольні роботи або залік.
 5. Середини показник оцінок, одержаних учнем протягом року, є річною оцінкою.
 6. За наявності виконаної старшокласником зразкової роботи з даного предмета, яка оцінюється теж певною кількістю балів, а також за умови, що рейтинг учня з предмету максимальний, він може бути звільнений від перевідних іспитів.
 7. Знання учня на екзамені оцінюються певною кількістю балів (за рішенням педради школи), що в сумі з річною оцінкою розцінюється як результат підсумкового контролю за навчальний рік.
 8. Перевідна оцінка є сумою річної, екзаменаційної оцінок та оцінки за наукову роботу.
 9. Розробляється механізм переходу від багатобальної шкали оцінювання до чотирибальної.
 10. Контрольні завдання, які ввійшли до тематичних контрольних робіт, повинні бути взаємопов'язаними і взаємозумовленими, тобто становити систему.
 11. Система контрольних завдань складається так, щоб вони забезпечували реалізацію різних функцій перевірки (оцінки навчання, виховання, розвитку, стимулу, корекції).
 12. Діагностичні зрізи включають завдання різного рівня складності від репродуктивних до творчих.
 13. Результативність виконання контрольних завдань оцінюється в балах на основі поелементного аналізу відповідей учнів.

Після того, як були з'ясовані основні положення рейтингового оцінювання, постало питання про розробку завдань для тематичного контролю в умовах рейтингового оцінювання.

Для порівняння розглянемо, як відбувається контроль в умовах традиційного навчання. Оцінювання старшокласників відбувається несистемне, тобто час від часу усне опитування, кілька самостійних робіт, практичних робіт, технологічних диктантів і на розсуд вчителя оцінка за чверть, а потім за рік. Шкільна практика доводить, що такий підхід не

влаштовує ні вчителів, ні особливо учнів. Як було показано вище, у рейтинговому оцінюванні все по-іншому. Як бачимо, традиційний контроль у порівнянні з рейтинговим не має єдиного, нерозривно зв'язаного, цілісного підходу до завдань. У процесі дослідження зроблено висновок, що до єдиних критеріїв оцінювання знань, умінь та навичок учнів слід віднести [4]:

- обсяг засвоєних знань учнями, який визначається за кількістю елементів знань, передбачених шкільною програмою та відображених у змісті підручника, тому елементи знань є об'єктом вимірювання того, що засвоїв учень. Цей факт допомагає зменшити перевантаження учнів протягом навчального процесу.
- якість знань, яка характеризується повнотою, глибиною, систематичністю, оперативністю, узагальненістю, осмисленістю, міцністю.
- рівень оволодіння способами, формами пред'явлення знань.

Отже, робимо висновок, рейтингове оцінювання дає старшокласнику можливість визначати, в якій мірі він досяг мети навчання на даному етапі, наскільки засвоїв предмет, прийоми раціональної навчальної праці. Проте це досягається таких умов:

- максимального охоплення матеріалу, що вивчається на будь-якій стадії контролю знань;
- наявності різномірних завдань та алгоритмів їх розв'язання;
- визначення базових знань та умінь з навчальної теми;
- добору найважливіших, інформаційно-містких запитань, що мають найбільшу універсальну цінність;
- типології відповідей залежно від глибини знань, що контролюються (вибір правильного із заданого, конструювання правильної відповіді із заданих елементів, складання алгоритму розв'язання тощо).

Список використаних джерел

1. Амонашвили Ш. А. Обучение. Оценка. Отметка / Ш. А. Амонашвили. – М., 1980. – 96 с.
2. Бабанский Ю. К. Оптимизация процесса обучения : Общедедактический аспект / Ю. К. Бабанский. – М., 1984. – 254 с.
3. Нові технології навчання: наук.-метод. зб. / редкол.: В. О. Зайчук (гол. ред.) та ін. – К.: ІЗМН, 1997. – Вип. 21. – 188 с.
4. Рейтингова система оцінювання навчальної діяльності учнів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CDQQFjAB&url=http%3A%2F%2Fpk.at.ua%2F_fr%2F0%2F___.doc&ei=E4bFUo_DD43Es waZ4IDABw&usg=AFQjCNEpTj2faZbLejcOdWHeKN-lAGL5Tg.